

ПОВОДОМ ЕВРОПСКОГ МЕСЕЦА САЈБЕР БЕЗБЕДНОСТИ

Имејл као суштина електронске комуникације

Удоба рапидног развоја алата за комуницирање, изгледа као да је „стара добра“ електронска пошта доброно превазиђена. Међутим, за многе сврхе она је и даље од суштинског значаја, па је, поводом Европског месеца сајбер безбедности, Регистар националног интернет домена Србије окупио стручњаке који су указали на значај овог сервиса и опасности које прете од нежељене поште, као упорне електронске пошасте, присутне готово од самих почетка интернета.

Како се изборити с нежељеним порукама, малициозним садржајима којима је циљ, пре свега, крађа идентитета и банковних података, биле су најважније теме скупа „Спамовање лудом радовање“ прошле седмице у Музеју науке и технике у Београду.

По дефиницији, у спам се убрајају нетражене масовне поруке, без обзира на њихов садржај, подсетила је модератор скупа Јелена Ожеговић из РНИДС-а. Све поруке које су примаоцима упућене без њихове сагласности сматрају се спамом.

У Србији је честа недозвољена пракса појединих фирми и организација да грађане, супротно одредбама чак четири закона, узнемиравају убацивањем нежељене поште у поштанске сандучиће, слањем нежељених порука е-поштом или СМС-ом и нежељеним позивањем на фиксни или мобилни телефон.

Јавна је тајна и да се контакт подаци грађана продају компанијама ради слања рекламе. Управо је о томе говорила Александра

Петровски, блогер и новинар портала Мондо, која је добила пословну понуду да купи 800.000 имејлова, што није учинила превасходно зато што је нелегално, али и зато што сматра да је много ефикасније изградити сопствену базу корисника засновану на њиховим интересовањима.

Међутим, има и оних који су спремни да издвоје одређену суму за куповину ових података, и то им се, како сматра Бошко Радивојевић из компаније „Мејнстрим“, може и исплатити:

– Без обзира на популарност Фејсбука и других друштвених мрежа, мејлови остају један од најефикаснијих видова онлајн маркетинга. Процењује се да на свету има 2,5 милијарде корисника електронске поште, од којих сваки у просеку има 1,7 налога. Према неким анализама, од три до седам одсто послатих рекламних мејлова оствари комерцијални успех за пошиљача, што је значајна цифра – каже он.

Због материјалне користи, компаније су спремне да понекад заобилазе, крше законе и контактирају потенцијалне купце против њихове сагласности. Жарко Птичек, правник специјализован за ИКТ материју, каже да је сагласност кључни појам у расправи о спамовању. Комуникациони, интернет провајдери дужни су да клијенте штите од спама, а ако у томе не успевају, онда њихови корисници имају право да затраже идентификовање пошиљача и покрену поступак против њега.

Нажалост, упозорава Птичек, у Србији провајдери услуга не поштују увек ово право корисника. Зато је важно да грађани буду информисани о опасностима које им прете на интернету, али и приликом коришћења других видова комуникације.

Корисници сами могу да се заштите од нежељених порука, тако што ће их детаљно анализирати – пре свега, погледати ко је пошиљалац, затим начин на који је написана порука (обично су граматички нетачне, јер их преводи Google translate), као и понуде или захтеве који су у њима исказани, каже администратор за безбедност компаније „Лимундо“, Јован Шикања.

Главни специјалиста за мрежну и информациону безбедност у Центру за реаговање на нападе на информациони систем МУП-а Србије, Владан Бабић, саветује да имамо више имејл налога и да их користимо за посебне намене. Мејлове које остављамо на промоцијама, на пример, да бисмо користили неке попусте или акције, не би требало да употребљавамо за озбиљније послове, као што је елек-

тронско плаћање и слично.

Пре свега, треба се ослонити на здрав разум, додаје Птичек:

– Не можете добити милион фунти на лутрији у Великој Британији ако нисте учествовали у њој. Не треба наредити на понуде у којима се добијају великодушне награде. Треба да имамо у виду да, ако је нешто бесплатно, онда смо ми роба, само што не плаћамо новцем, већ својим подацима – наглашава овај правник.

Кориснике треба едуковати, развијати с њима посебан начин комуникације како би могли да разликују вашу компанију од оне која ће покушати да је опонаша, да јој украде индентитет, вели Радивојевић. То може бити посебан потпис у имејлу, обраћање презименом корисницима или нека специфичност коју није могуће имитирати без већег, планског напора.

Најављено је да би српски CERT – Computer Emergency Response Team могао почети са радом наредне године, али да ће му бити потребне бар три године да постане потпуно оперативан.

Публика је чула и словеначка искуства из ове области од Горзда Божича, директора SI-CERT-а, који је рекао да је спамовање својеврстан „пораз саморегулације интернета“ и да је зато потребно некако системски заштити грађане од нежељених порука. Проблем је у томе што су закони писани за оне који их поштују, а онима који их крше требало би да се баве други органи.

Страну припремио Дамир Јелисавчић

СОЦИЈАЛНИ ИНЖЕЊЕРИНГ

Постоји више врста спама. Нежељене поруке јесу досадне и затрпавају инбокс, али нису опасне као малвер, који све више личи на мејлове познатих људи или организација. Стручњаци кажу да сваком мејлу треба посветити бар 30 секунди, проверавајући његове карактеристике. Социјални инжењеринг је напредовао, циља на људске потребе и жеље, чиме објашњавамо то што људи често допусте да буду преварени.

Исту предострожност коју гајимо офлајн треба да имамо и онлајн. Младе треба едуковати о опасностима на интернету и зато је важно увођење информатичких знања не само у основне школе већ и у предшколско васпитање.

